

UN TIPAR LOCUȚIONAL ADVERBIAL ÎN LIMBA VECHIE: *PRE SCURT, ÎN LIN, CU BLÂND*

ADRIAN CHIRCU

Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca

*„Limba română veche este foarte bogată în forme adverbiale [...],
oglundind uneori o expresivitate care ar putea fi invidiată de limba modernă.”*
(Densusianu II 1961: 160)

1. Introducere

Prin contribuția noastră, ne înscriem în direcțiile actuale de cercetare în morfosintaxă, care privilegiază perspectiva diacronică, prin intermediul căreia se urmăresc apariția și fixarea unor structuri, ce, ulterior, le pot justifica pe cele din perioada modernă.

Așadar, parcurgerea cu atenție a vechilor noastre scrieri ne ajută să înțelegem, în profunzime, atât aspecte legate de gramaticalizare, cât și de lexicalizare, justificând astfel prezența unor sintagme particulare din limba română de azi, care sunt insuficient cercetate sau mai greu de explicat.

2. Stadiul cercetărilor anterioare

Privitor la unitățile frazeologice pe care le descriem în comunicarea de față (tipul *prepoziție + adverb de proveniență adjectivală*) dorim să subliniem faptul că acestea sunt destul de des întâlnite în vechea română și cunosc o răspândire în toate regiunile, aspect evidențiat prin texte de proveniență diferită, atât originale, cât și traduceri, ceea ce subliniază importanța lor în nuanțarea și în structurarea enunțurilor.

Despre locuțiuni, în general (Bulgăr 1971, Colțun 2000, Căpățână 2000, Groza 2005, Scherf 2006, Cernea 2009, Munteanu 2013), și despre cele adverbiale, în particular (Bulgăr 1960, Ciompec 1985: 81-97, Căpățână 2000: 82-106, Chircu 2008: 112-114; 128-130, Vasile 2013: 87-131), s-a discutat intens, remarcându-se nu numai diversitatea semantică ori eterogenitatea elementelor componente, ci și complexitatea structurală.

Unitățile frazeologice avute în vedere au mai fost abordate tangențial în două studii anterioare (Ciobanu 1961: 43-66 și Ciompec 1985: 86-89), neacordându-li-se însă o atenție specială, acestea fiind integrate în generoasa clasă a locuțiunilor alcătuite dintr-o prepoziție și un adverb, căreia le sunt subsumate. Ținând însă cont de numărul lor semnificativ și de particularitățile de realizare, considerăm că acest subtip ar trebui prezentat separat.

Prin urmare, în articolul nostru, vom limita analiza la unitățile frazeologice adverbiale alcătuite dintr-o prepoziție și un adverb de proveniență adjectivală (schimbarea de valoare gramaticală a adjectivului datează, în principal, încă din latina populară, în cazul cuvintelor

latinești, după cum ne dovedesc unele fapte de limbă prezente în limbile romanice surori) (Chircu 2014: 179-180):

- (1) *carii unii mai pre urmă, **pre scurt**, alții mai **pre larg** de lucrurile hunilor au scris, mai pre toți poate fi, cu amănuntul i-am cercat.* (DC, H, I, 292, p. 247)
- (2) *...lucru de bucurie mare să facem și cu veselie **din destul** să prăznuim.* (AI, O, 169v, p.184)
- (3) *Încă noi să ne nevoim să nu fim prinși de acel chin, ca să nu **mai cu amar** și noi decât cei drăciți să ne muncim.* (C, EV, 263, p. 239)
- (4) *Ce aicea noi așe **în scurt** arătând, cursul hronicului înainte **pre larg** se va dovedi.* (DC, H, I, 290, p. 245)

Referitor la asocierea dintre prepoziții și adverbe, Fulvia Ciobanu (1961: 46) afirmă că:

„limba română se situează printre limbile romanice care au dezvoltat în mare măsură procedeul alăturării de prepoziții cu Ac, pe lângă adverbe, pentru a putea exprima mai pregnant diferitele nuanțe ale ideii exprimate de verb, în ce privește locul, timpul și modul și, uneori, deosebirile dintre stare și mișcare.”

La rândul său, Georgeta Cîmpec (1985: 86) susține că adverbele modale „spre deosebire de adverbele spațio-temporale, pe lângă care prepozițiile au, în general, un rol precis, nuanțând în mod specific circumstanța exprimată, prezența prepozițiilor pe lângă adverbele modale nu se justifică gramatical sau semantic (adverbul simplu și construcția prepozițională corespunzătoare sunt, de obicei, sinonime și apar în aceleași situații contextuale), ci se încadrează în tendința semnalată cu alt prilej, de acumulare a prepozițiilor pe lângă adverbe. În asemenea structuri, prepoziția își modifică așadar funcția de conectiv, dobândind valoarea unui element de compunere, fapt ce a favorizat, în multe cazuri, contopirea elementelor, ajungându-se, cum s-a arătat, la cuvinte simple.”

E interesant faptul că, la două pagini distanță, autoarea (Cîmpec 1985: 89) revine și susține, în ceea ce privește semantismul, că sunt reduse la număr „cazurile în care construcția prepozițională diferă semantic de adverbul de bază”, chiar dacă „adjoncțiunea prepoziției apare ca o modalitate de întărire a adverbelor, așa încât locuțiunile rezultate sunt sinonime cu adverbele simple și sunt folosite, în general, în variație liberă cu acestea.”

Comparând cele două observații, putem constata că, în interpretarea unităților în discuție, avem două particularizări, și anume cea în care se exprimă „mai pregnant diferitele nuanțe ale ideii exprimate de verb” (Ciobanu 1961: 46) și cea în care „prezența prepozițiilor pe lângă adverbele modale nu se justifică gramatical sau semantic (adverbul simplu și construcția prepozițională corespunzătoare sunt, de obicei, sinonime și apar în aceleași situații contextuale).” (Cîmpec 1985: 87)

3. Inventarul și descrierea unităților frazeologice

După cum se va observa, pentru o interpretare obiectivă, va trebui să privilegăm ambele perspective, deoarece adevărul se găsește la mijloc; atât semantismul adverbului, cât și cel al prepoziției asociate completează semnificația generală a enunțurilor.

Din punctul de vedere al originii elementelor constitutive, situația se prezintă în felul următor: toate prepozițiile sunt de origine latinească, iar, dintre adverbele reperate în structura

acestor unități frazeologice, doar *lesne* este de origine slavă, restul având origini latinești, ceea ce sugerează vechimea construcțiilor, dar și largile posibilități combinatorii ale cuvintelor moștenite.

Referitor la adverbe, purtătoarele principale ale semnificației, se observă că numărul acestora nu este foarte mare, însă aproape toate fac parte din vocabularul fundamental al limbii române (Graur 1954: 48-55), ceea ce dovedește importanța lor în structurarea enunțurilor, și cunosc o utilizare morfologică paralelă, cea adjectivală: *amar, amănunt, blând, căținel, derept, gros, încet, larg, lat, lin, lung, mărunț, necurat, scurt, strâmb*.

Opțiunea pentru interpretarea acestora ca adverbe în structura locuțiunilor se justifică prin omiterea prepoziției și păstrarea adverbului cu aceeași valoare funcțională¹, în contexte identice, la acestea argumente adăugându-se și folosirea, în unele situații, a particulei adverbiale *-ul*, omonimă cu morfemul categoriei determinării definite și diferită din punct de vedere etimologic, structural și funcțional (Chircu-Buftea 2011: 71-77):

- (5) *Marturul minciunos să aibă canon ca și cela ce va giura **pre strâmbul**. Iară cela ce va giura **cu strâmbul** de va impresura ocina cuiva sau va dobândi alt lucru ceva și va face strâmbătate acesta nice un leac nu poate să aibă.* (ȘTB, 204-205, p. 225)
- (6) *Deci iată că eu, după puțința mea, îți răspundz cătră toate **pre larg** și **pre amănuntul**.* (IC, PARC, 9r, p. 7)
- (7) *Și, mai vârtos de toate, să alergăm la Sfintele Scripturi și să cercetăm **cu amăruntul**...* (IGA, M, 145v, p. 406)
- (8) *...și toți lucrează lui **cu dereptul**, fără de nice o înșilăciune.* (FD, 545v, p. 152)
- (9) ***Pre dereptul** s-au numit numele lui Iacov, pentru că a doao oară m-au înșelat acum.* (Biblia 1688, p. 19-20)

Cât despre selectarea prepozițiilor și a adverbilor, nu toate pot face parte din structura acestor frazeologisme. Dintre prepoziții, cel mai des întrebuințată este *p(r)e*, urmată îndeaproape de *cu*, celelalte având ocurențe reduse (*de, din, în, întru, spre*):

- (10) *Ce aicea noi așe **în scurt** arătând, cursul hronicului înainte **pre larg** se va dovedi.* (DC, H, I, 290, p. 245)
- (11) *...adevărații doftori **pre lesne** îl vor răzsiți și înțelepții deregători **pre iușor** tot lucrul.* (DC, II, 96v, p. 130)
- (12) *...mai **cu iușor** ieste a să suferi obrinteala ranii la aier scoasă decât patima sufletului cătră împotrivnicul său arătată.* (DC, II, 40, p. 41)
- (13) *Că vicleșug înainte-i au făcut/ Ca să-i afle fărădelegea **în scurt**.* (TC, P, ps. 35, 5-6, p. 205)
- (14) *...rrogu-te se asculte tu noi **întru scurtu** cu ale tale blândeate.* (CV, 29v/1-3, p. 286)
- (15) *Adecâte, să avem pocăință dereaptă pentru păcatele noastre, și să ne ispovedim **cu adevăratu**...* (PP, 132v, p. 121)

¹ În GALR I (2008: 596), se precizează că „adverbele de loc și de timp se pot combina cu anumite prepoziții, cu care nu formează însă locuțiuni. Prepozițiile au rolul de a nuanța sensul sau de a preciza circumstanța.”

În general, *p(r)e* se poate combina cu aproape toate adverbele precizate supra: *p(r)e scurt*, *p(r)e blând*, *p(r)e strâmb*, *p(r)e (ne)d(e)rept*, *p(r)e lat*, *p(r)e lung*, *p(r)e*, *p(r)e (ne)curat*, *p(r)e mărunțu*, *p(r)e căținel*, *p(r)e încet*, *p(r)e lesne*, *p(r)e amănunt*, *p(r)e deșert*, *p(r)e destul*, *p(r)e iușor*, *p(r)e deplin*:

În cazul nostru, nu numai prepoziția *p(r)e*, ci și celelalte prepoziții au, după cum s-a menționat anterior (Ciobanu 1961: 46 și Ciompec 1985: 87), un rol de nuanțare (GBLR 2010: 322-323) și mai puțin funcțional, inducând, în context, cel mai adesea, valori particulare (modală, instrumentală ori sociativă).

În multe situații, prepozițiile sunt folosite, în variație liberă, în același text și în enunțuri similare, probabil din nevoia de a nuanța traducerea după un anumit text sau, pur și simplu, de a nu repeta anumite sintagme:

- (16) *Dară, ce nu zic în scurt ?* (IGA, M, 120r, p. 339)
 (17) *Și ce nu zic mai pre scurt?* (IGA, M, 134r, p. 379)

Faptele de limbă culese de noi pentru vechile stadii de limbă au determinat reconsiderarea inventarului anterior realizat. Astfel, adăugăm la lista alcătuită de Georgeta Ciompec (1985: 87-89) și alte unități frazeologice, care se înscriu în tipologia supusă analizei: *pre, cu + strâmb (± -ul)*; *pre, cu + blând*; *pre, cu + drept (± -ul)*; *cu, de, pre + amănunt (± -ul)*; *pre + sătul*; *pre mărunț*; *pre + căținel*; *cu dulce*; *cu, în(tru) + lin*; *din, de, cu + destul*; *în(tru), spre, în + deșert, în gros*:

- (18) *Pentru că și Pavel, nu în besearecă, nici în casă, ce, fiind închis în temniță, cu mânilor și cu picioarele în gros...* (IGA, M, 110r, p. 314)
 (19) *Numai ascultați pre blând rogu-mă carele grăiesc.* (EÎ, 86, p. 207)
 (20) *Deșarta mărire iaste, ca o furnică într-o are, carea macar că iaste și mică, însă pre căținel, pre căținel strică și fură toată nevoința plugariului...* (IS, L, 161 v, p. 219)

În textele parcurse, am reperat, precum Ciompec (1985: 89)¹, un singur adverb derivat negativ în structura locuțiunilor examinate, și anume *pre necurat*:

- (21) *Domnul pre drept de treabă / Și pre necurat întreabă.* (TC, P, ps. 10, 29-30, p. 160)

Adeseori, prepozițiile întăresc semantismul sintagmelor nou constituite, marcându-se unele nuanțe intensive, neidentificate, în absența lor. Oscilațiile în întrebuintarea prepozițiilor dovedesc că nu se cristalizase încă tipul locuțional investigat:

- (22) *Oricine va face giurământ de va giura pre strâmb, de-i va fi fost vreo nevoie sau vreo silă, 3 ai să nu să apropie de svânta cumencecătură.* (ȘTB, 203, p. 225)
 (23) *Și șezându la o masă î<ș> vor grăi strâmbu unul altuia, ce mărșură înainte nu vor merge.* (Dima, Ms 130, 308, p. 181)

¹ Aceasta identifică gruparea *pe nedrept*.

- (24) *Și, atunci, **cu adevărat**¹, să va izbăvi de toate patimile și să va face lucrătorii cunoscut tuturor faptelor celor bune...* IGA, M, 145v, p. 406)
- (25) *Așa, frații miei, iubiți **adevărat**, precum strigă toată Scriptura aieve.* (IGA, M, 145v, p. 406)
- (26) *Așijderea, și bășicele ceale de pre apă, **pre lesne** să facu și, iară, **pre lesne** crapă și să făcu apă. Așa să facu și mândrii și **pre lesne** pier.* (IGA, M, 24v, p. 85)
- (27) *Iară, omul cel cu mintea plecată, de va și greși ceva, **lesne** treace și năvălește, cu cunoștința și cu direptatea, cătră Dumnezeu.* (IGA, M, 86r, p. 250)

4. Sintagmatica locuțională

Din exemplele excerptate, reiese că relevantă rămâne contextualizarea unităților în discuție, iar determinatul este, în general, un verb activ: *a afla, a adăuga, a căuta, a grăi, a giura, a întreba, a lucra, a ruga, a schimba, a scrie, a zice* etc. Stan (2013: 224) consideră că „grupul adverbial este realizarea tipică a circumstanțialului de mod în limba veche (ca și în perioadele următoare).”

În unele situații, locuțiunile inventariate sunt folosite la diferite grade de comparație, în general la comparativ (mai ales în limba veche), dar nu este exclus nici un superlativ absolut:

- (28) *Și bărbatul cel fără de lege să n-aibă nice o treabă ce numai să caute cu ochii și **mai pre scurt** cum nu ș-are fi fost acesta lucru.* (ȘTB, 258-259, p. 238)
- (29) *Vădzu Preacurata multe năroade în iad de plânga **foarte cu amar**.* (Dima, Ms 130, 47-46, 67v-68r, p. 220)
- (30) *Carele i-au scrisu-i **mai de amănunt** și **mai larg** toată căcenicia nevoinței lui.* (D, VPS, 308, p. 264)
- (31) *...iară eu, după puțință, voi zice **foarte pre scurt** numai ceale ce mă voi priceape...* (AI, O, 31v, p. 34)
- (32) *...și uciderea ce era mai vârtosu de toate uciderile mai spurcată, **prea cu nedereptu** făcuse.* (C, EV, 613, p. 547)

5. Variația locuțională în limba veche

În câteva cazuri, locuțiunile investigate sunt concurate de un tip mult mai răspândit, alcătuit dintr-o prepoziție și un substantiv cu un semantism apropiat sau care face parte din aceeași familie lexicală cu adverbul simplu, care poate reprezenta chiar baza derivativă:

- (33) *Că căută Domnul spre suspinarea mitariului și spre frângerea inimii lui și uciderea pieptului, și priimi **cu dulce** rugăciunea lui.* (C, EV, 9, p. 19)
- (34) *...atuncea amu știură toți apostolii, la venitul duhului sfânt, că vine **cu dulceață**.* (C, EV, 113, p. 107)
- (35) *Și ostașii, deaca-l vădzură grăindu-le **cu blând**, luară-ndrăznire și dzăsără..* (TUTR, 438v, p. 31)

¹ Camelia Stan (2013: 225) precizează că *adevărat*, căruia i se poate asocia și o prepoziție, se numără printre modalizatorii frecvent utilizați, în limba veche.

- (36) ...ca **cu blândețe** și fără voroavă viața să viem întru toată credința ceaia buna... (C, EV, 131, p. 122)
- (37) Și **cu nedrept** se potrivii ei, că le părea lor că sparge legea. (C, EV, 159, p. 147)
- (38) Amaru celuia ce-șu îmulțește avuția **cu nedreptate!** (C, EV, 49, p. 53)

Din faptele de limbă înfățișate, reiese că, în ciuda unei sinonimii frazeologice și a unei instabilități structurale evidente de-a lungul secolelor, variația prepozițională cunoaște o oarecare așezare, care, cu timpul, se va stabili la structura **p(r)e + adverb**, de departe subtipul cel mai bine reprezentat în limba veche.

6. Persistența locuțională

Privitor la prezența acestor locuțiuni în limba română actuală, menționăm faptul că, din punct de vedere cantitativ, numărul acestora este relativ redus, că au o întrebuințare particulară (adesea familiară) și că variația prepozițională de odinioară lipsește, marca adverbială (**-ul**) pierzându-se. Restrângerea folosirii acestora poate avea cauze multiple, dintre care poate fi amintită generalizarea locuțiunilor alcătuite dintr-o prepoziție și un substantiv, mult mai rezistentă și mult mai bine reprezentată, tip întărit și prin împrumuturile locuționale.

Se observă că, din multitudinea locuțiunilor semnalate, au supraviețuit, în timp, **pe scurt, pe larg, pe nedrept, din scurt, cu greu, cu adevărat**, mărturii ale unei dinamici mult mai active și mult mai interesante de urmărit în scrierile de odinioară:

- (39) Din aceste înșirate până aci, deși numai **pe scurt** și așa zicând ca prin treacăt, v-ați putut convinge, Domnilor! că avem și noi literatură... (TM, C, p. 96)
- (40) Ași [sic!] fi vrut să discut cu dumneavoastră mai **pe larg**. (MP, CIP, II, p. 309)
- (41) ...și mă deprindeam **cu greu** cu această idee. (AH, M, p. 37)

Unele dintre unitățile frazeologice descrise (de pildă, **din greu, din scurt**) au o întrebuințare specializată, în zilele noastre, pe lângă anumite verbe, contribuind la realizarea unor expresii verbale. În limba română actuală, **din greu** determină, în general, așa-numitele *verba laborandi* (**a munci, a lucra, a trage**), iar **din scurt** este folosită pentru a marca o nuanță limitativă, atunci când este asociat unor *verba limitandi* (**a tăia: a o tăia din scurt, a lua pe cineva din scurt**).

7. Specificitatea locuțiunilor descrise

În perspectivă comparativă, acest tip de frazeologisme poate fi invocat ca o particularitate structurală, care poate fi evidențiată, atunci când se subliniază individualitatea limbii române între limbile romanice.¹

8. Concluzii

Analiza detaliată a locuțiunilor inventariate ne-a permis să aducem argumente în favoarea constituirii unei clase de unități frazeologice adverbiale cu o structură morfologică

¹ Vezi și Vasile 2013.

particulară și cu un comportament sintactic interesant, în ciuda unei variații ori a unei oscilații prepoziționale care, în bună măsură, trădează diversitatea valorilor semantice ale prepozițiilor, dar, în același timp, și efortul de a stabili un anumit subtip dominant pe cale de a se constitui în limba română veche, prezent încă din primele noastre scrieri.

IZVOARE

- ***, 1988, *Biblia adecă Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și Noului Testament*, tipărită întâia oară în timpul lui Șerban Vodă Cantacuzino, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române. (Biblia 1688)
- Cantacuzino, Ioan, 2010, *Patru apologii pentru religia creștină și Patru orații*, traduse în limba română la mijlocul secolului al XVII-lea de Nicolae Spătarul (Milescu), ediție critică, studiu introductiv, notă asupra ediției, note și comentarii, glosar de Eugenia Dima, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași. (IC, PARC)
- Cantemir, Dimitrie, 1973, *Istoria ieroglifică*, ediție ilustrată de Simona Runcan, București, Editura Minerva. (DC, II)
- Cantemir, Dimitrie, 1999-2000, *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*, ediție îngrijită, studiu introductiv, glosar și indici de Stela Toma, vol. I-II, București, Editura Minerva. (DC, H)
- ***, 1981, *Codicele Voronețean*, ediție critică, studiu filologic și studiu lingvistic de Mariana Costinescu, București, Editura Minerva. (CV)
- Corbea, Teodor, 2010, *Psaltirea în versuri*, ediție, studiu introductiv, note și glosar de Alin-Mihai Gherman, București, Editura Academiei Române. (TC, P)
- Coresi, 1914, *Carte cu învățătură* (1581), publicată de Sextil Pușcariu și Alexie Procopovici, vol. I, Textul, București, Atelierele Grafice Socec & Co. (C, EV)
- Dima, Cristina-Ioana, 2009, *O traducere inedită a Vechiului Testament din secolul al XVI-lea*, studiu filologic, lingvistic, ediție și glosar, București, Editura Universității din București. (Dima, Ms 130)
- Dosoftei, 2002, *Viața și petrecerea svinților* (1682-1686), text îngrijit, notă asupra ediției și glosar de Rodica Frențiu, Cluj-Napoca, Editura Echinoc. (D, VPS)
- ***, 2011, *Evangelie învățătoare* (Govora, 1642), ediție, studiu introductiv, note și glosar de Alin-Mihai Gherman, București, Editura Academiei Române. (EÎ)
- ***, 1996, *Floarea darurilor. Sindipa*, texte stabilite, studii filologice și lingvistice, glosare de Alexandra Moraru și Magdalena Georgescu, București, Editura Minerva. (FD)
- Holban, Ioan, 2010, *O moarte care nu dovedește nimic. Ioana. Jocurile Daniei*, prefață de Angelo Mitchievici, tabel cronologic și referințe critice de Mihai Iovănel, București, Editura Art. (AH, M)
- Ioan Gură de Aur, 2001, *Mărgăritare*, ediție îngrijită, indice de nume și glosar de Rodica Popescu, București, Editura Libra. (IGA, M)
- Ivireanul, Antim, 1997, *Opere*, ediție de Gabriel Ștrempel, București, Editura Minerva. (AI, O)
- Maiorescu, Titu, 1984, *Critice*, ediție îngrijită de Domnica Filimon, antologie și repere istorico-literare realizate în redacție de Mihai Dascal, București, Editura Minerva. (TM, C)
- ***, 2008, *Pânea pruncilor sau Învățătura credinții creștinești strânsă în mică sumă*, ediție îngrijită de Florina Ilis, studiu istoric de Ovidiu Ghitta, studiu filologic de Florina Ilis, Cluj-Napoca, Editura Argonaut. (PP)
- Preda, Marin, 1984, *Cel mai iubit dintre pământeni*, ediția a II-a, prefață de Eugen Simion, vol. II, București, Editura Cartea Românească. (MP, CIP)
- Scărarul, Ioan, 2007, *Leastvița sau Scara raiului*, ediție, notă asupra ediției și glosar de Ioana Panaite, prefață și revizuirea transcrierii interpretative de Eugen Munteanu, Iași, Editura Trinitas. (IS, L)

- ***, 2012, *Șapte taine a besearecii* (1644), ediție critică, notă asupra ediției și studiu filologico-lingvistic de Iulia Mazilu, cuvânt înainte de Eugen Munteanu, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”. (ȘTB)
- ***, 2002, *Texte uitate, texte regăsite* (Viața Sfântului Hristofor, Pentru fulgere și pentru tunete cum să fac, „Omul ca iarba, zilele lui...”, Manuale școlare ca pregătire a orizontului de așteptare pentru cititorii români din secolul al XVIII-lea), Ioan Maiorescu „Retorica”), ediții și studii introductive de Silvia Marin-Barutcieff, Cătălina Velculescu, Adriana Mitu, Manuela Anton și Andrei Nestorescu, cuvânt înainte de Cătălina Velculescu, București, Fundația Națională pentru știință și artă. (TUTR)

BIBLIOGRAFIE

- Bulgăr, Gheorghe, 1971, „Despre structura lingvistică și stilistică a locuțiunilor românești”, în Gheorghe Bulgăr, *Studii de stilistică și limbă literară*, București, Editura Didactică și Pedagogică, p. 243-250.
- Bulgăr, Gh., 1960, „Despre locuțiunile românești de tipul *pe alese, de mîncate, pe nevăzute*”, *Studii și cercetări lingvistice*, XI, nr. 3, p. 396-401.
- Căpățină, Cecilia, 2000, *Limba română. Locuțiunile*, Craiova, Editura Universitaria.
- Cernea, Maria, 2009, *Unități frazeologice în limba română*, Târgu-Mureș, Editura Kreativ.
- Chircu, Adrian, 2014, „Remarques sur l'emploi des adjectifs adverbialisés en français et en roumain”, *Studii și cercetări lingvistice*, LXV, nr. 2, p. 177-187.
- Chircu, Adrian, 2008, *L'adverbe dans les langues romanes. Études étymologique, lexicale et morphologique* (français, roumain, italien, espagnol, portugais, catalan, provençal), Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință.
- Chircu-Buftea, Adrian, 2011, *Dinamica adverbului românesc. Ieri și azi*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință.
- Ciobanu, Fulvia, 1961, „Valorile prepozițiilor în construcție cu adverbele”, în Al. Graur, Jacques Byck (ed), *Studii de gramatică*, vol. II, București, Editura Academiei Române, p. 43-66.
- Ciompec, Georgeta, 1985, *Morfosintaxa adverbului românesc. Sincronie și diacronie*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- Colțun, Gheorghe, 2000, *Frazeologia limbii române*, Chișinău, Editura Arc.
- Densusianu, Ovid, 1961, *Istoria limbii române*, ediție îngrijită de J. Byck, vol. I-II, București, Editura Academiei Române.
- Graur, Al. 1954, *Încercare asupra fondului principal lexical al limbii române*, București, Editura Academiei R.P.R.
- Groza, Liviu, 2005, *Dinamica unităților frazeologice în limba română contemporană*, București, Editura Universității din București.
- Guțu-Romalo, Valeria (coord.), 2008, *Gramatica limbii române*, vol. I (Cuvântul) – vol. II (Enunțul), tiraj nou, revizuit, București, Editura Academiei Române. (GALR)
- Munteanu, Cristinel, 2013, *Frazeologie românească. Formare și funcționare*, Iași, Institutul European.
- Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), 2010, *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold.
- Scherf, Ioana, 2006, *Expresii frazeologice în limbile germană și română. Studiu contrastiv*, București, Editura Didactică și Pedagogică, R.A.
- Stan, Camelia, 2013, *O sintaxă diacronică a limbii române vechi*, București, Editura Universității din București.
- Vasile, Carmen, 2013, *Adverbul românesc între continuitate latină, specific balcanic și evoluție internă*, București, Editura Muzeului Național al Literaturii Române.

AN ADVERBIAL PHRASE PATTERN IN OLD ROMANIAN: PRE SCURT ‘SHORTLY’,
ÎN LIN ‘SMOOTHLY’, CU BLÂND ‘GENTLY’

(Abstract)

In his communication, the author aims to closely follow the way some adverbial phrases are formed: *pre scurt* ‘shortly’, *în lin* ‘smoothly’, *cu blând* ‘gently’, which characterize especially the Old Romanian language. Even if, at the beginning, these phrases are encountered only sporadically, over time, they were generalized, being registered in the majority of texts.

For supporting his analysis, the author tries to produce an inventory which would allow him an adequate circumscription of the old language issues.

We consider that the analysis of these expressions will permit the delimitation of an adverbial phrase subtype, frequently slipped into the wide class of adverb phraseological units.